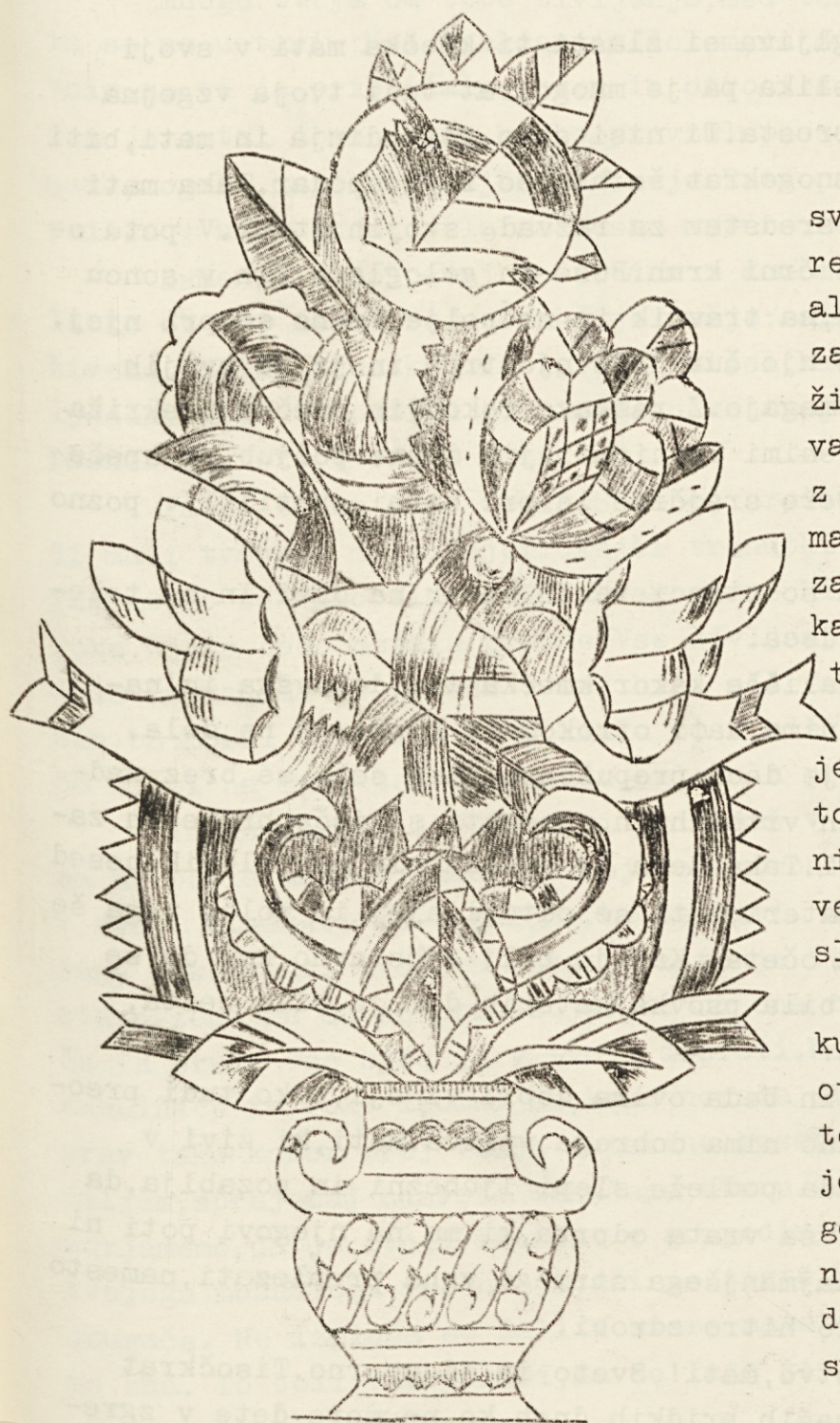

Iz naše 6 doline

1937/38

Izdaja Podmladek Rdečega križa v Sodražici

Leto III.

Mati.

Mati, ki jo srečujemo v svetu, preprosto ali gosposko, revno ali bogato, krepostno ali nebogljeno, spoštovano ali zaničevano, je žena, ki je dala življenje otroku, ga zibala, varovala, hranila in mu dajala z dnevom v leto v tistih majhnih dnevnih malenkostih za otrokovo dušo in telo vsega, kar je zmogla njena duša, njeno telo.

Morda je dala mati svojemu otroku malo, pa je bilo to zanjo naporno, veliko, ker ni vsebovala več in ni zmogla več. Taki materi reče svet: slaba mati.

Je pa mati, ki daje otroku vsega, kar je treba, da je otrok kar najbolje vzgojen in to brez vsakršnega napora, ker je imela pač vsega na razpolago, kar je bilo otrokom potrebno. Taki materi pa reče svet: dobra mati. Tako sodi družba - svet.

Tudi otrok sodi in obsodi mater tako iz svojega zunanjega gledanja. Pa vendar ni resnično, da imamo dobre in slabe matere. Zakaj, kadar živimo resnično najgloblje, notranje življenje, življenje srca in duše, ne vidimo raztrganega krila matere, ne njenih od dela trdih zamazanih rok; tudi ne vidimo njene dragocene obleke, takrat občutimo le eno - mati,

Mati, ti si začetek in konec vsega našega žitja in bitja. K tebi steguje nedolžne ročice nebogljenoto dete, pod tvoje okrilje se zateka brezskrben otrok. Iz globine tvoje duše srka najnežnejša in najblažja čustva. K tebi vriska kipeča duša, ko ji prisije prvi žarek mladostne sreče. K tebi plaka v dneh prvih razočaranj in prevar. In ko človek prebrodi cesto življenja prek in prek, spozna ljudi toliko in toliko, ter jim pogleda do dna, se ves razdvojen vrača zopet k tebi, edino le k tebi, preblaga, vseumeča mati.

Nepojmljiva in nedosegljiva si zlasti ti kmečka mati v svoji brezmejni požrtvovalnosti. Velika pa je mnogokrat tudi tvoja vzgojna umetnost, četudi je tako preprosta. Ti nisi samo gospodinja in mati, biti moraš tudi dekla, dninarica, mnogokrat še hlapec in gospodar. Taka mati nima nikdar časa, pa tudi ne sredstev za razvade svojih otrok. V potu obraza jim prideluje ter reže črni kruh. Bose in gologlave jih v soncu in dežju vodi s seboj na vrt, na travnik in na polje. Vedno so pri njej. Z njo govore, z njo mislijo, z njo čutijo, z njo trpe in ji po svojih najboljših močeh pri delu pomagajo. Z raskavo roko jih zvečer prekriža in polaga na slamnice. Z osušenimi ustnicami jim dahne poljub na speče čelo. Pri luninem svitu jim pere srajčice in pri borni svetilki v pozno noč krpa oblačilca.

Skušnja pa nam kaže, da so otroci takih mater na duši in na telesu najbolj zdrava in krepka deca.

Mnogo težje vzgojno stališče kakor kmečka ima delavska in najemniška mati. Ona dostikrat nima dati otrokom ne kruha in ne dela. Medtem, ko mora ona na dnino, je deca prepuščena sama sebi, se brez nadzorstva potika okrog; po tujih vrtovih in po cesti si išče hrane in zabave, ter je v nadlego okolici. Taka deca je deležna le malo lepih besed in malo ljubezni. Odtuji se materi, mati se odtuji njej in poleg tega še surovost in pretepi pijanega očeta! Kaj je bolj enostavno, kot da se taki otroci, katerih kruh je bila psotka, katerih dom je bila cesta, pozneje zgube v njenem blatu.

Kakor sta pomanjkanje in beda ovira dobri vzgoji, tako tudi preobilo blagostanje nanjo navadno nima dobrega vpliva. Mati, ki živi v brezskrbnih razmerah tako rada podleže slepi ljubezni in pozablja, da bo otrok, ki vidi pred seboj vsa vrata odprta, ki mu na njegovi poti ni treba nobene skale razbiti, najmanjšega strmega vrha preplezati, namesto iz brona, iz stekla, ki se tako hitro drobi.

Sveto je tvoje poslanstvo, mati! Sveto in odgovorno. Tisočkrat svetejše in odgovornejše v naših bridkih dneh, ko ne more dete v zgre-

šenem družabnem redu dobiti svojega koščka kruha. Ko se nedolžno smehlja, medtem, ko tekmujejo najvišje umske sile v iznajdljivosti morilnega orožja zanj. Se tega tudi zavedaš mati? Si budna stražarka nad srcem svojega otroka? Si močna dovolj in pripravljena, da boš otroško srce vodila skozi viharje današnjih dni? Si mu že pokazala pot, ki je edina prava pot do sreče bodočih rodov? Pot bratstva, ljubezni in človečanstva. Si močna dovolj, da boš prenesla tudi to, da te bo otrok nekega dne zapustil in se odtujil domu, ker mu je postal pretesen in mu ni mogel več odgovarjati na njegova skrivnostna vprašanja?

Veliko in odgovorno je tvoje poslanstvo. Izpolnila ga boš, saj si močna, v ljubezni in trpljenju utrjena, ti naša blaga tisočkrat preizkušena, slovenska mati.

Mnogo tjerja od tebe življenje, med tem pa gre dalje od dne do dne in se ne ustavi. Med vsakdanjim delom, na zunaj malenkostnem in neznatnim, se ti je približala jesen in otroci so odšli na vse strani, le eden je ostal doma - sin, ki bo prevzel posestvo in zdaj se začne zate, mati, mogoče najžalostnejše poglavje. Zato pa še tebi nevesta, ki boš prišla v hišo in stopila na mesto matere nekaj besed:

Zamenjala boš svoj rodni dom z domom svojega bodočega moža. Ni ti lahko ob tej misli. Ne veš kaj je težje: ali zapustiti dom, kjer si preživela toliko brezskrbnih let, ali misel, kako ti bo pri popolnoma tujih ljudeh. Ugoda te odtrga od predpasnika tvoje matere in te priveže k predpasniku matere tvojega moža!

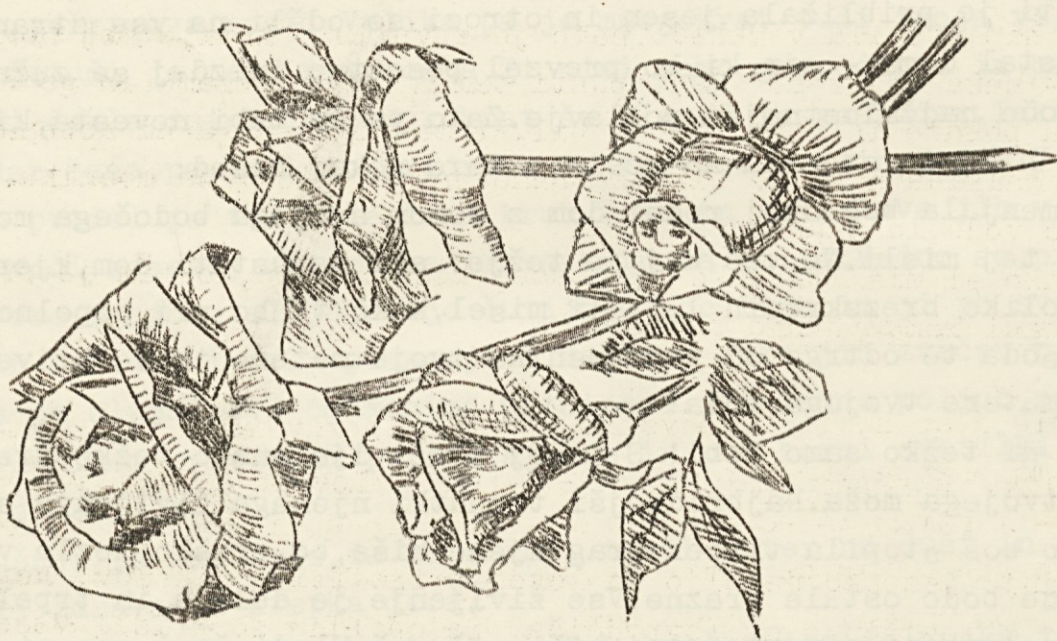
Pa ni težko samo tebi! S teboj preživlja enako težke trenutke tudi mati tvojega moža. Najbridkejši trenutki njenega življenja so to. Takrat, ko boš stopila ti čez prag njene hiše, bo prešlo žezlo v tvoje roke. Njene bodo ostale prazne! Vse življenje je delala in trpela na tem domu in mahoma ne pomeni v tej hiši nič več. Mladi ženi ona ni potrebna, sin bo moral držati z ženo, kmalu bo v hiši popolnoma odveč in zdaj se bo misel na smrt tem pogostejše oglašala pri njej.

In vendar si ti tista, ki prinašaš v hišo srečo ali nesrečo. Manj se ti bojiš matere, kakor se boji ona tebe! Veš, da imaš zaslombo v možu, v svoji mladosti in v zakonu, ki te ščiti. Mlada si in bolj moderno vzgojena kakor mati tvojega moža in zato je tvoja naloga, da ti razumeš staro ženo in da ne pričakuješ, da bo ona razumela tebe. Pogoj tvoje sreče in sreče vse hiše je v tvoji dobroti. Ne iztrgaj prvi dan materi kuhalnice iz rok! Spomni se, kako nerada si kuhala doma. Pusti naj še prav tako kakor prej velja materina beseda v hiši. Pokori se njenim željam, sprejemaj nasvete izkušene stare žene, ki ti hoče dobro. Radi verjamemo, da je tvoja znanost v gospodinjstvu večja od znanosti matere tvojega moža. Toda vseeno je, ali je tisto delo napravljeno tako ali drugače. Ne izplača se žaliti stare matere in jo ponižati, kakor da nič ne zna. To boli! Ne pozabi, da so leta življenja stare žene šteta, a da

je pred teboj še vse življenje. Dovolj boš imela gospodinjstva, stokrat se ga boš naveličala in si želela, da bi ga opravljal kdo drug namesto tebe. Mati pa najbolj visi na gospodinjstvu prav takrat, ko prideš ti k hiši. Bodi ji hčerka in pomočnica! Če je bolna, ji postreži, če je trudna, je ne preganjaj k delu. Spoštuj stare ljudi, da boš spoštovana, ko pridejo tvoja stara leta! Tudi zate bo prišel čas, ko boš sprejemala nevesto v hišo. To, kar si ti želiš, da bi bila tebi sinova nevesta, bodi ti materi svojega moža in veliko ti bo olajšano!

Mati, danes je tvoj dan. Za hip smo postali in te spremljali v duhu na tvoji težki življenski poti. Naj Bog blagoslovi tvoj dan in dneve tvoje družine, posebno še tvojega otroka.

Kos Pavla, učiteljica

Strah.

Gruden Jerica, III.a

Ko je bila naša mama še doma pri starših, je šla nekega dne pomagat k sorodnikom pšenico žet. Ko se je vračala zvečer domov, se je ustavila pri svoji prijateljici, kakih deset minut od rojstnega doma. Bila je mesečna noč. Prijateljica jo je spremila do konca vasi. Tam se še obe nekoliko razgovarjata in gresta vsaka sebi. Ob potu, ki je držal proti domu, je nekoliko grmovja. Kar opazi, da leži nekaj belega za grmovjem. Mama se ne zmeni dosti zato in gre svojo pot. Par korakov naprej leži ravno taka prikazen. Takrat si misli mama: "Kaj neki bi bilo to?" Časa za premišljevanje ni imela dosti, ker dobrih par korakov dalje je bila že sosedova hiša. Tista bela prikazen nenadoma vstane. Ko to opazi mama, pokliče sosedovega strica, da se prepričata, kaj bi to bilo! Stric reče: "Le počakaj, takoj se prepričava, kaj je to!" Vzameta gorjačo in gresta z mamo nazaj. Ko prikazni opazita, da gre stric z gorjačo, jo brž ubereta, kar so jih nesle noge. Bila sta dva vaška paglavca. Mislila sta, da bo

je

mama bežala pred njima, misleč, da sta strahova.

Skoro vedno je strah prazen. Največkrat nas strašijo nagajivci in postopači.

Zaklad pod našo hišo.

Janež Anton IV.a

Pred sto leti je bila pri nas še lesena hiša. Oče mojega starega očeta so nekoč pripovedovali:

Hiša je bila že slaba, treba je bilo narediti drugo ravno na tem mestu. In res smo najeli delavce. Hišo, ki je bila lesena, so hitro podrli. Začeli so kopati jamo, ki naj bi bila za klet v novi hiši. Dva delavca sta odkopala veliko skalo in zagledala lonec poln denarja pod njo. Od veselja nista vedela kaj storiti. Tekla sta povedat gospodarju veselo novico, namesto, da bi bila vrgla kaj blagoslovljenega v lonec. Ko sta prišla nazaj z gospodarjem, je bil lonec, ki je bil prej poln denarja, sedaj poln črnega oglja. Tako je vrag spremenil denar v oglje.

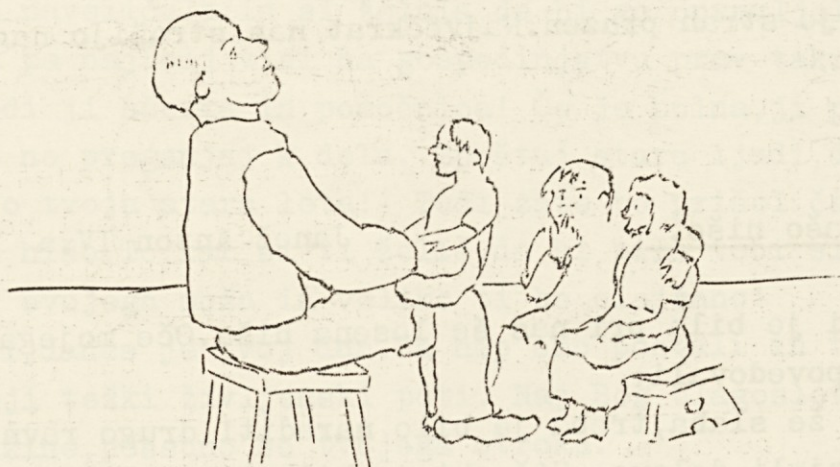
Kakšni so strahovi.

Zajo Pavla IV.b

Dekleta so hodila k pevskim vajam za cerkveno petje. Cesta je držala mimo pokopališča in cerkve. Vselej, ko so šle mimo pokopališča, jih je obšel strah in so pospešile korak. To so fantje iz bližnje vasi prav dobro vedeli in se domenili, da pojdejo strašiti. Vedeli so, da se dekleta vračajo okoli enajste ure ponoči domov ter so jih šli čakati h pokopališču. Slekli so se zgornjo obleko, pokrivala so odložili, srajce so pa potegnili izza pasu, a v rokah so držali vsak po en osat, ki raste po njivah. Vsi trije fantje so stali prav pri zidu pokopališča. Ko so zaslišali, da se bližajo dekleta v živahnem pogovoru, takrat so začeli strahovi strašno stokati in ihteti. Ko so to zapazile dekleta, so se dregnile s komolci in strašno zakričale. Nato so jo ubrale kar moči hitro proti domu. Doma so butnile v vrata in niso mogle od strahu spregovoriti. Presstrašile so se tako, da so nekatere zbolele od strahu.

To je pripovedoval eden izmed tistih, ki je tudi sam strašil. Zgodilo pa se je to pred kakimi štiridesetimi leti.

D.L.

Z onstran meje mi je pripovedoval star mož:

O.V.

Kot mladenič sem se učil za peka v Trstu. To je naporen poklic za mlade fante, ki potrebujejo za svoj telesni razvoj dovršen del spanja.

Ponoči sem moral pridno pomagati mojstru pri peki, zjutraj pa ves zaspan raznašati še gorke žemljice bližnjim in daljnim odjemalcem.

Nekega spomladanskega jutra koračim s polno košaro svežega peciva na glavi po novi cesti blizu tovarne kisa. Pot je bila samotna, le redkokaterrega pešca sem srečal, lahko sem držal roke v žepih in imel oči priprte, noge so same od sebe ubirale že stokrat prehojeno pot. Kar mi zdrsne košara z glave, krhke žemljice in rogljiči se zakotale po tleh. "Da bi te ---!" zarobantim in se ozrem kvišku, da vidim, kaj je povzročilo nezgodo. Obešenec je bingljajal z veje in mi s predolgimi nogami zbil pekovsko košaro z zaspane glave...

Od mojega rojstnega kraja je bilo kakih pet ur hoda do Gorice. Še pred svitom so se odpravile ženske z doma, da so prinesle pravočasno na trg jajca, maslo, piščeta itd.

Sredi poti je stala kapela sv. Janeza. Hud naliv je ženske primoral, da so stopile notri in vedrile. Malo pred njimi je prišel ravno z istim namenom vaški prosjak Janez. Nikoli se mu ni nikamor mudilo, zdaj celo ne, ko je lilo kot iz škafa. Poiskal je udoben in teman kotiček, kjer je lahko še malo zadremal.

Pripeti se včasih, da kdo nevede ali nehote preveč na glas misli. Tako se je to pot eni izmed žensk iz dna srca izvil glasen vzdih: "Sv. Janez, za nas Boga prosi!" Janez, ki itak ni bil prav čiste pameti, je preslišal besedico sveti in v polsnu zamrmral: "Bom že!"

Kako so ženske ucvrle skozi vrata! Nobena ni hotela biti zadnja. Tudi, ko bi prekle padale z neba, v tej kapeli ne bi več vedrile.

Strahovi na pokopališču.

Francelj Anica I.r.v.l.š.

V dolgih zimskih večerih si pripovedujemo ob gorki peči sede resnične in neresnične povesti, vmes kake take, da nas je kar strah, kakor n.pr. :

Tam doli nekje na Hrvatskem, kamor hodijo naši ljudje z robo, je živel lepo dekle, prodajala je tobak v trafiki. Nadležnih snubcev je imela več kot dovolj. Otresala se jih je, kot je vedela in znala. Vprašal jo je bogat mesar, ki je prišel ravnokar od vojakov, če bi ga hotela vzeti za moža. Rekla mu je, naj le pride drugi dan po odgovor. Še trem drugim fantom je odgovorila enako. Ponoči je pa „pogrontala“, kako se jih bo otresla za vselej.

Ko pride drugi dan prvi ~~prvi~~ fant po odgovor, mu reče, da ga bo vzela, če ji izpolni neko željo, in sicer: ko se zmrači, naj se poda na pokopališče. V mrtvašnici bo dobil prazno rakev, ki naj jo nese na sredo pokopališča, potem pa naj gre zopet nazaj v mrtvašnico in čaka tam do polnoči. Fant obljubi, da bo vse tako storil in se odpravi na delo.

Drugemu naroči, naj gre ob enajstih ponoči na pokopališče, kjer bo našel sredi te njive miru prazno rakev, v katero naj se vleže, pokrije s pokrovom in čaka do polnoči.

Tretjemu pa pravi, naj vzame ob pol dvanajstih rjuho, s katero naj se na pokopališču ogrne in skrije za spomenikom ter čaka tako opravljen do polnoči.

Četrtemu je dala štiri orehe in kladivo ter mu naročila, da naj se poda o polnoči na sredo pokopališča, kjer bo našel rakev. Nanjo naj se vsede in na vsakem oglu naj s kladivom sterc po en oreh.

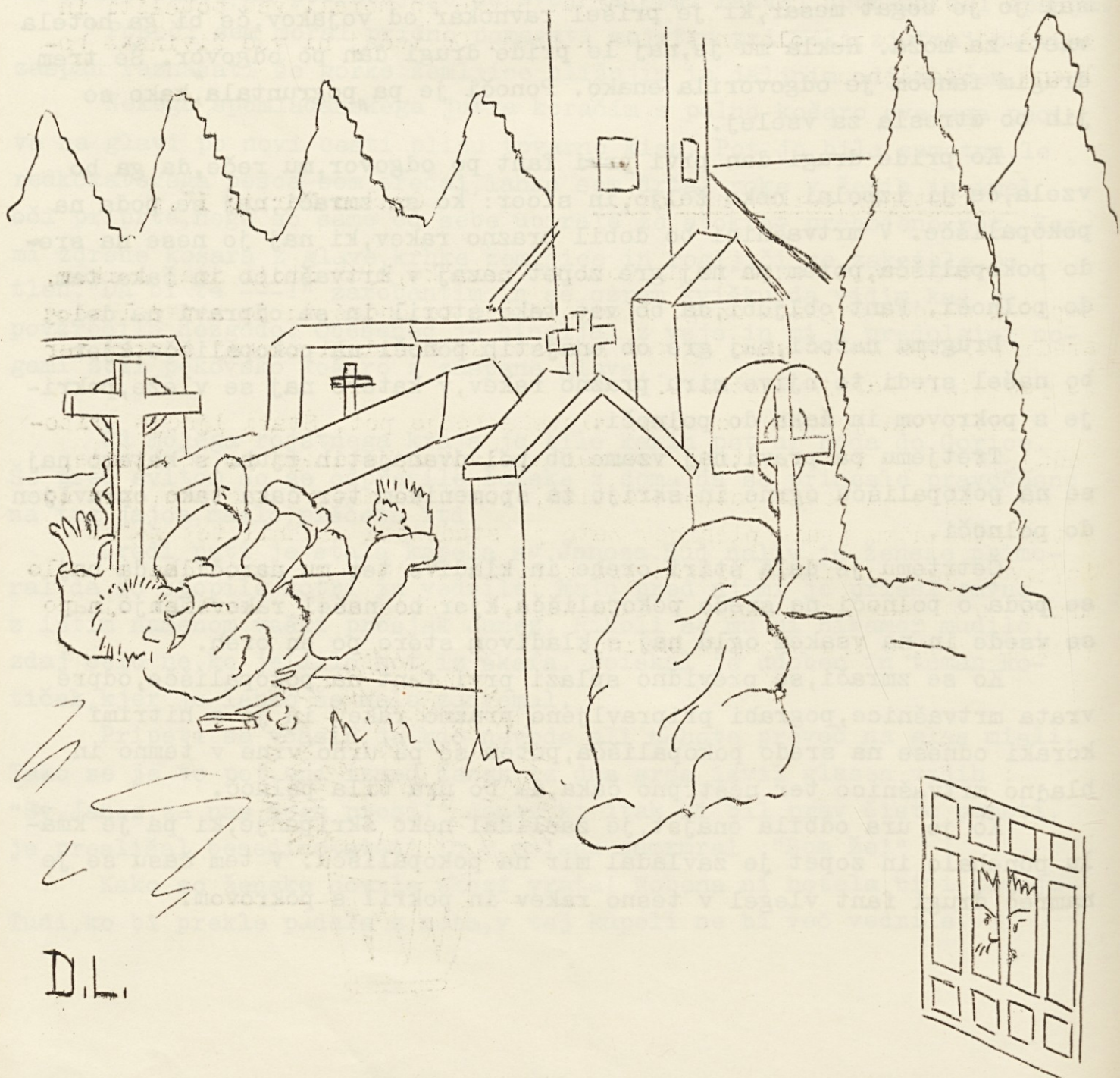
Ko se zmrači, se previdno splazi prvi fant na pokopališče, odpre vrata mrtvašnice, pograbi pripravljeno prazno rakev in jo s hitrimi koraki odnese na sredo pokopališča, potem se pa urno vrne v temno in hladno mrtvašnico ter nestrpno čaka, da bo ura bila polnoč.

Ko je ura odbila enajst, je zaslišal neko škripanje, ki pa je kmalu ponehalo in zopet je zavladal mir na pokopališču. V tem času se je namreč drugi fant vlegel v tesno rakev in pokril s pokrovom.

Ura bija pol dvanajstih, tretji fant stopi na pokopališče, se ogrne z rjuho ter nato urno švigne mimo grobov in se skrije za največji spomenik.

Ko se bliža ura polnoči, jo že maha četrti na pokopališče, stopi do rakve, vzame oreh, ga položi na vogal in udari s kladivom po njem, Položi drugega na drug vogal in ga zdrobi. Tretjega in četrtega ni mogel več streti. Pokrov se je začel vzdigovati - grozovit krik se je razlegel, iz rakve je skočil človek. Tisti, ki je orehe trl, je mislil, da je mrlič oživel, oni v rakvi je mislil, da je nekdo pokrov zabijal. Oba sta preplašena bežala. Oni, ki je predstavljal v rjuho zavito smrt, se je prestrašil hrupa in vrišča, še posebno, ko je tudi iz mrtvašnice švignila neka postava. A ta v mrtvašnici ni mogel več mirno prestajati, ker so po pokopališču begale sence, on je seveda mislil, da so mrliči.

Bežali so vsi vprek; vsak na svoj dom. Dekletu pa, ki jih je spravila v tak strah, se niso več ponujali za snubce.

D.L.

Živinska kuga v Podklancu.

Drobnič Anton III.a

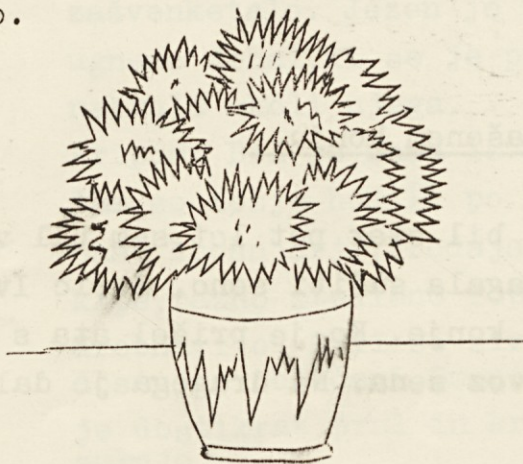
Bilo je pred kakimi šestdesetimi leti. V Podklancu je razsajala živinska kuga. Zanesel jo je bil živinski prekupec Boltetov Mihec, ki je bil prignal par volov iz Črnomlja. Bolezen je bila na gobcih in parkljih in se je naglo širila tudi v sosedove hleve. To je bilo hitro naznanjeno glavarstvu v Kočevju. Prišli so orožniki iz Sodražice in so na koncu vasi stražili vhod v vas; nihče ni smel iti iz vasi, ne ljudje in ne živina. Oblast je poslala iz Ribnice konjača in živinozdravnika, da pobijeta bolno in zdravo živino šestim gospodarjem. Grčkovim, Mlaškim, Vedetovim, Šumovim, Boltetovim in Podstenskim so bili izpraznili hleve. Na "hudi njivi" so izkopali veliko jamo, k tej jami so prignali živino ter pobili vse skup, bolno in zdravo. Kmetje so obupani in žalostni gledali v bodočnost, kje bodo dobili denar, da si kupijo drugo živino. Ker tudi v starih časih je bilo hudo za denar. V tedanjih časih so ljudje v Podklancu le s priprego zaslužili kak goldinar, da je bilo za najpotrebnejše stvari. Tistikrat so od države dobili plačano vso pobito živino do zadnjega krajcarja. Hleve so morali vse pobeliti in osnažiti, da se ni bolezen širila naprej. Od tedaj ni več živinske bolezni v Podklancu.

O postanku cerkve na Gori.

Oražem Marija IV.b

Pred davnim časom je na Gori, na hribčku, kjer stoji zdaj cerkev, zapadel meseca avgusta sneg. Ljudje, videč ta čudež, da je zapadel sneg sredi poletja in to samo na tem hribčku, so sezidali tamkaj cerkev, ter jo posvetili Mariji Snežnici.

Spočetka je bila to dokaj sloveča božja pot. Stari ljudje pripovedujejo, da je v zakristiji izvirал studenček, katerega pa so ljudje, ki so prišli na božjo pot, onečastili, zlasti pa matere z otroci, ker so v tem studenčku prale plenice. Zato je studenček usahnul ter začel izvirati pod gorniškim bregom pri koritih. Voda tega studenčka je zelo mrzla in nikdar ne usahne. V času največje suše hodijo Gorniki tja po vodo in gonijo tja napajat živino.

Kako so hodili župnik Matevž Kavčič nazaj.

Petrič Marija III.

Pred 90.leti so umrli g Matevž Kavčič, zakopani so pri cerkvi, ker je bilo v starih časih okrog cerkve pokopališče. Ko so popravili cerkev in zmanjšali pokopališče, je prišel njih grob na pot. Marsikatero noč so slišali v župnišču ropot. Njih naslednik župnik Lesjak Jozef, taka je bila govorica, so vprašali, zakaj hodijo nazaj. Pokojnik so odgovorili: "Zato, ker ljudje po meni hodijo in vozijo." Drugi dan so najeli štiri moše. Ti so pokojnega župnika izkopali in prenesli tja, kjer sedaj o Veliki noči ragljajo in razbijajo zaboje. Spominsko ploščo pa so vzdali na cerkev. Od tistega dne ni bilo več čutiti in slišati ropota. Ko so pa razširili cerkev, je bila odstranjena tudi ta spominska plošča in je vzdana na steni mrtvašnice, kjer jo še danes lahko vidimo.

Ne vemo ne ure, ne dneva.

Hudolin Zinka IV.v.l.š.

Po dolgem deževju je bilo dne 23.aprila 1937.lep sončen dan. Ni čuda, da smo vsi hiteli na njive orat in sejat, saj smo bili že precej pozni z delom. Dobili smo voznika, da je vozil gnoj, orali smo in sejali oves, ter hiteli, da bi čim več naredili in obdelali zemljo. V bližini naše njive na "Okroglikih" so orali sosedovi, ki jim pravimo po domače Kordiševi. Tudi oni so hiteli delati, da bi čim več zorali. Dan pa se je prehitro nagibal k zatonu. Nekateri so končali in se vračali proti domu. Tudi Kordiševi so orali zadnjo brazdo po njivi, ko stric nenadoma zakriče ter se omahujoč zgrudijo na zemljo. Domači vsi prestrašeni priskočijo k stricu, a tudi sosedje, ki so opazili ta prizor, prihite in v par minutah so jim nudili prvo pomoč. Ker so stric zgubili zavest, so si fantje in možje, člani Rdečega križa, ki so pred lanskim obiskovali samarjanski tečaj, ki se je vršil na naši šoli, podali roke in odnesli nezvestnega soseda domov na posteljo. Sosedje smo hitro pomagali, kar je bilo najbolj potrebno in kar je kdo mogel in znal. Žal, je bilo vse zaman. Naš sosed, ki so pred eno uro še stopali za plugom, so bili zvečer že na mrtvaškem odru praznično napravljeni in obdani s cvetjem.

Na splašenem konju.

Pirc Ivo, II.a

Ko sem bil star pet let, sem bil v logu Župenci z atom in mamo, kjer sta pomagala sušiti seno. Stric Ivan je rekel našemu atu, naj bi šel domov po konje. Ko je prišel ata s konjema v log, je z enim odpeljal hlapec Tone voz sena. Na drugega je dal ata mene in sem veselo zajahal.

Konj je malo potekel, nato pa zdirjal po logu na cesto proti domu.

Vsi naši in tudi drugi ljudje, ki so sušili seno na sosednjih logih, so v strahu gledali, kdaj padem s konja. Razume se, da je bilo atu in mami najhuje, pa mi nista mogla pomagati.

Ko sem čutil, da mi preti nevarnost, sem spustil vajeti, ter se z vso močjo oprijel komata. Tako sem v divjem diru obvisel na konju.

Ko je kovač začul krik, je takoj skočil iz kovačnice in hotel konja ujeti. A konj je mimo njega le še bolj poskočil. Šele na cesti se je posrečilo hlapcu Tonetu ujeti konja. Takoj je bil pri meni ata in me vzel s konja.

Ko sem prišel nazaj na log, smo bili vsi veseli, da se je izteklo brez vsake nesreče.

Mož s stekleno robo.

Gvar Mirko, IV.a

Ko so bili mama še šolarka, je hodil po naših krajih "glažar", ki je ponujal steklenice od hiše do hiše. Bil je bolj velike in močne postave, poraščen po vsem obrazu. Obleko je imel zakrpano, suknja mu je segala do peta. Čevljev ni nosil, ampak je imel noge ovite v cunjje polleti in pozimi. Govoril ni v našem narečju. Na glavi je nosil podolgovato pleteno košaro in v njej preprosto steklarsko robo, ki jo je ponujal gospodinjam z besedami: "Boš kupila, Micka, boš? Boš dala groš?" Če so mu rekle, da ne bo nič kupčije, je godrnjal: "Kak' boš kupila, ko ni- maš denarja!"

Otroci so mu radi nagajali in ga oponašali: "Boš kupila, Micka, boš? Boš dala groš?" Tedaj je postavil košaro z glave na tla, da je vse zažvenketalo. Jezen je razpodil neugnano drhal, ki se je pa takoj spet nabrala okoli njega.

Pripis: Bil je doma iz Šlezije. Od tam so možje hodili po svetu kakor naši krošnjariji. Prodajali so igrače, kipe, razno stekleno robo in drugo drobnarijo. Bili so siromašno, a dostojno oblečeni. Omenjeni "glažar" je dostikrat pral in krpal svojo suknjo.

Mladina je menda že od vselej rada vesela, naj bo čas tak ali tak, zmeraj ima svoje zabave. Jeseni, ko zori sadje, je otrokom vedno kratek čas, Kako se veselijo, ko ga je čas obirati in spravljati! Pozimi, je sneg in led mladini dobrodošel. Kadar je led, se drsa, ako je sam sneg, pa dela kepe in se z njimi zabava ter jih meče drug v drugega. Ko sneg skopni, pa spet pomlad kaj prinese, saj ta veseli čas je mladini najbolj podoben.

Za zdravo mladino je sploh zmeraj dobro in veselo, tako je bilo tudi za vaškega Tomaža. On je vedno gledal, da bi naredil kaj smešnega, da bi bila zopet zabava. Posebno dekletom je rad nagajal, kjer je mogel, jim je delal skrbi in težave.

Pri sosedovih imajo velike laze in vsako leto dobe najmanj deset koscev. Pri hiši je bilo svoj čas več deklet in vse so bile lepe. Te so med drugimi kosci naprosile tudi vaškega Tomaža, ker je bil dober kosec in so ga imeli vsi radi. Seveda jim je obljubil takoj. Dekleta so pa tisti dan žele ječmen, ki ni bil brez sneti. Ko so delo končale, in videle, da so vse črne v obraz od snetivega ječmena, sklenejo, da se pojdejo zvečer kopat v potok pod vrt. "Mati bodo pa večerjo skuhali", se oglasi Katrea. In pokličejo Alenko, ki je vezala snope. Vse štiri so se zadovoljno dogovorile. Neža in Malka rečeta: "Znesimo še snope na kup, pa bomo ravno do mraka gotove in nas ne bo nihče videl v vodi; jutri bomo belj lepe, ko bomo imeli kosce."

Ko se je delal mrak, so se šle res univat v potok. Nič hudega sluteč so se pogovarjale za grmovjem in so si slekle obleko. Ravno so šle v vodo, ko pride vaški Tomaž z vrečo na rami po stezi, ki je peljala v mlin, poslušaj šum, se malo ustavi, ter se nasmehne. Nato prav tiho dene vrečo z rame, dekletom pobere obleke in jih nese nedaleč v stran pod drugi grm v blizino steze. Potem gre v mlin. Ker je mlinarica ravno še kravo molzla, se Tomaž splazi v kuhinjo, prime burklje, vzame iz peči lonec mlečne kaše in ga brž nese postaviti pred hlev, nato odpre vrata, pa nagovori mlinarico. "Franca, za kuho mi boš zmlela, do jutri! Od kdaj pa pri vas kašo kuhate pred hlevom?" Ona pa pravi: "Vsaj molči, naša kaša se kuha v peči, pa ne pred hlevom!" Ko gre z mlekom iz hleva, pa res vidi lonec kaše pred seboj, ali o Tomažu seveda ni bilo nikjer več sledu, a ker ga je dobro poznala, se je samo nasmejala. Ko je prišla v kuhinjo, so jo pa že otroci izpraševali: "Kje se je pa kuhala naša večerja, ki ste jo prinesli iz hleva?"

Tomaž je imel še dosti dela tisto noč. Iz mlina grede jo briše urno do potoka, kjer so se dekleta še vedno kopale, pobere vso skrito obleko, ki ga je še čakala in gre z njo proti sosedovi hiši, kjer zasliši glas gospodinje: "Večerja je kuhana, kam ste šle? Pojdite hitro,

da bomo šli prej spat, ker bo treba jutri zjutraj zgodaj vstat!" Tomaž vidi, da je šla gospodinja v drvarnico po drva. Brž vrže obleko pred prag, pograbi veliko skledo močnika, ki se je hladil na oknu, pa hajd z močnikom od hiše, med njivami, po stezi, proti studencu. V sredi steze deno skledo na tla in brž gre proti domu, da ga ne bi kdo zasačil.

Mislite si, kaj je bilo z dekleti! Blodile in iskale so med grmovjem svojih oblek. Navsezadnje so morale domov v mokrih oblekah. Doma so se preoblekle in hotele iti večerjat, a zaman so iskale močnika, niso ga mogle nikjer najti, a gospodinja je vedno trdila, da ga je pustila na oknu hladiti.

Drugo jutro gre Malka zgodaj zjutraj po vodo k studencu, da bo skuhala zajtrk za kosce. Ozre se in vidi kosce že visoko gori na rebri, odkoder se je Tomaž postrani oziral na stezo, ker se je skleda z močnikom na nji dobro videla v hrib, kjer so kosili. Kosci so videli Malko, ko je ta hip stopila v skledo, nato je zavpila: "Mati, o moj Bog, naš močnik, - naša večerja!" Škaf pusti tam, a močnik vzame in ga nese domov, da ga pokaže in pove kje je bil. Pritaknila se ga ni nobena žival, edino le Malkina noga je bila zaznamovana v skledi na močniku. Potem je šla po vodo, in skuhala zajtrk.

Lahko si mislite, kako je koscem kosa rezala, ko jim je pripovedoval navihani Tomaž svojo zgodbo.

Veliki jesenski lov.

Lovšin Rudi, III.b

Zadnjo jesenko nedeljo so lovci priredili velik lov. Dopoldne so streljali v lovišču g. dr. Lovrenčiča. Že opoldne so prišli veseli domov, ker so ustrelili štiri zajce in tri srne. Popoldne pa so šli poizkusit srečo še v lovišče g. Ivanca. In res, sreča jim je bila zopet mila.

Kmalu po kosilu priteče gonjač ves zasopljn povedat veselo novico, da so ustrelili velikega jelena. Hitro stopi do hlapca, da naprežeta konje in odhitita po ustreljeno žival.

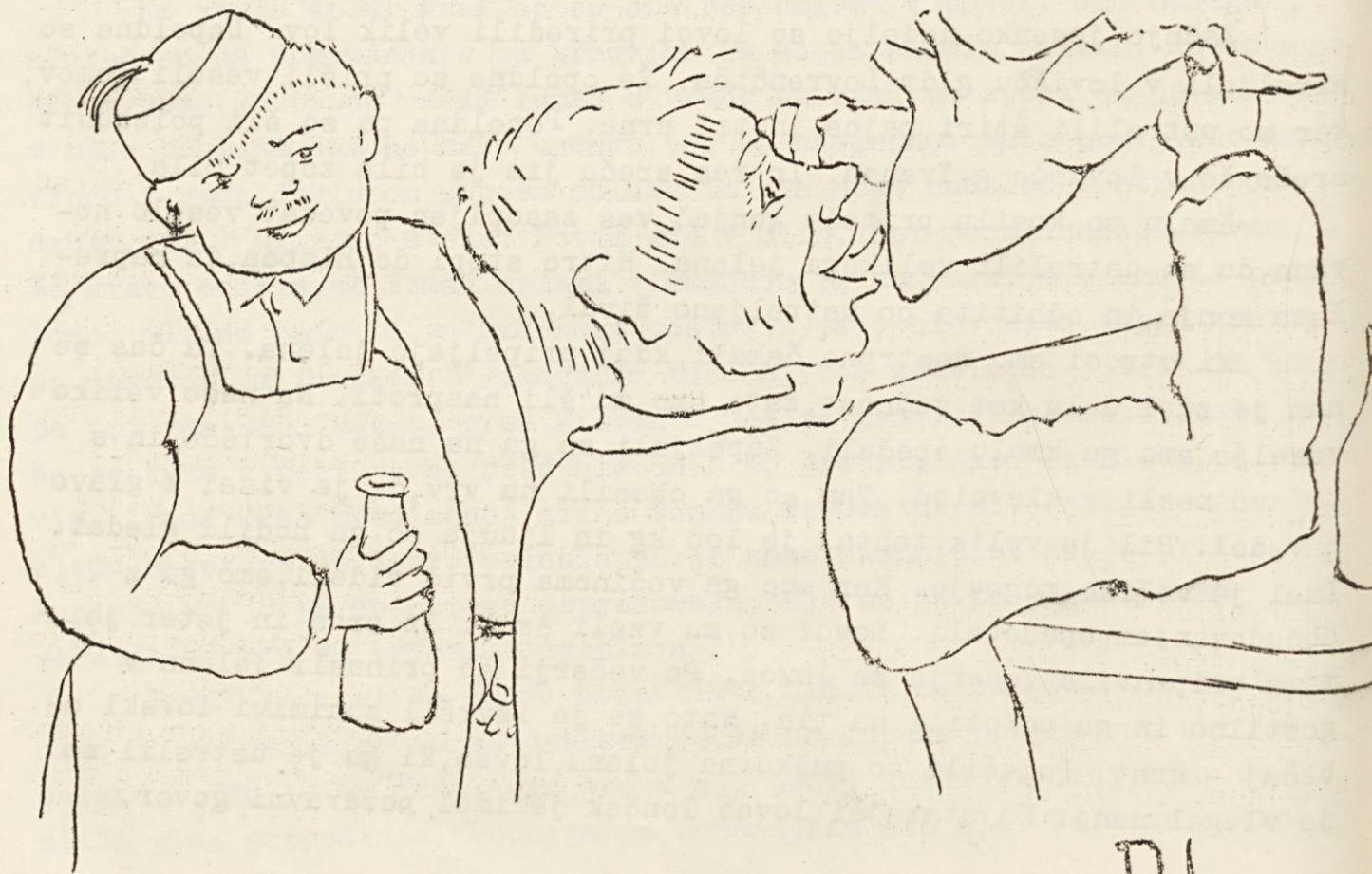
Mi otroci smo nestrpno čakali, kdaj pripeljejo jelena. Ta čas se nam je zdel dolg kot večnost, zato smo mu šli nasproti. Na naše veliko veselje smo ga kmalu srečali. Zapeljali so ga na naše dvorišče in s težavo nesli v klavnico. Tam so ga obesili na vrv, da je visel z glavo navzdol. Bil je velik, tehtal je 100 kg in ljudje so ga hodili gledat. Imel je veliko rogovje. Ker smo ga večinoma prvič videli, smo ga z občudovanjem opazovali. Lovci so mu vzeli drob. Iz srca in jeter je mama pripravila večerjo za lovce. Po večerji so prinesli jelena v gostilno in ga položili na tla. Nato se je izvršil zanimivi lovski običaj - krst. Položili so puško na jelena, lovec, ki ga je ustrelil se je vlegel nanj. Najstarejši lovec Tonček je imel pozdravni govor.

Najprej je pozdravil vse v imenu lovske družine, potem je pozdravil lovca, ki je ustrelil jelena z besedami: "Krstim te v imenu lovskega društva po naših običajih, ker si ti to žival ustrelil. Zato te trikrat udarim: prvič v imenu lovskega društva, drugič v imenu lovcev, tretjič v imenu lovskega patrona sv. Huberta". Tako je minil krst, katerega se je menda najbolj zapomnil lovec, ki je dobil precej tople udarce po križu.

Prebrisani Ribničan

Nežka Gregorič IV. v. l. š.

Nekoč je šel neki Ribničan v mesto. Ko pride do prve gostilne, stopi notri, lepo pozdravi in reče: "Daste meni jesti in piti za moj denar?" Gostilničar se nasmehne in pravi: "Zakaj pa ne, saj je menda tak kot od drugih." Ko se Ribničan dobro pokrepča, dene na mizo tri krajcarje. Gostilničar mu reče: "Gospod, račun bomo predložili menda mi." Ribničan pa pravi: "Saj sem vas takoj, ko sem stopil noter, vprašal če mi daste jesti in piti za moj denar in jaz nimam nič več kot te tri krajcarje." Nato pa reče gostilničar: "Ne bomo se prerekali, pojdite v drugo gostilno, če jih boste tudi tam ravno tako preslepili, pa naj ostane po vašem." Ter mu da denar nazaj.

D.L.

Tam ravno tako reče in stori kot prej. Tudi drugi gostilničar je rekel, naj gre še k sosedu. Ako preslepi tudi njega, ki je veliko bolj "skozi" pride lahko še jutri obedovat na ta račun.

Res tudi k tretjemu je šel in tudi tam je vse tako storil. Gostilničar ga je prijazno vprašal, s čim naj mu postreže. On se je odločil za pečeno kuro. Prej, ko jo je pa načel, je položil tri krajcarje na mizo. Gostilničar, ki to vidi se začudi in reče: "To bo stalo malo več kakor ste vi pripravili." "Saj sem vas prej vprašal, če mi daste jesti in piti za moj denar, ne pa za vaš račun" - se moško odreže Ribničan. "Dobro" reče nato gostilničar. "Kakor boste delali vi s to kuro, tako bomo tudi mi z vami. Če jo boste rezali, vas bomo rezali tudi mi, če jo boste trgali, vas bomo trgali tudi mi. Sploh kar koli boste delali vi z njo, to bomo mi z vami. Seveda, Ribničan, prej že vseh dobrot sit, ni nobena stvar več dišala. Vzel je pečeno kuro v roke in jo prav modro obliznil.

Obliznjene pa ni mogel krčmar nikomur dati in tako je ostala premetenemu Ribničanu pečena kura in denar, razen tega, da je dvakrat večerjal zastonj.

Goričevske Mrtve doli v Mali gori.

Škrabec Tončka III.a

Ko so Turki ropali po naših krajih, so se ribniški kmetje skrivali po jamah v Mali gori. Ker so se pa Turki klatili delj časa po ribniški dolini, je tem, ki so se skrivali po Mali gori, pošel ves živež. tako, da jih je več od lakote pomrlo.

Zatorej se še dandanes imenujejo te jame "Mrtve doli". V bližini Mrtvih doli je tudi tako zvana Čukova jama, v katero je padel Čuk iz Goriče vasi. Bilo je že proti večeru, ko se je Čuk vračal s svojo hčerko čez Mrtve doli domov. Ker je bilo že temno, sta zgrešila stezo in šla kar povprek. Čuku je spodrsnilo in padel je v jamo, iz katere je klical na pomoč svojo hčerko.

Ker mu hčerka sama ni mogla pomagati, ji je oče naročil, naj gre domov in prosi sosede za pomoč, da ga potegnejo iz jame. Sosedje so se takoj odpravili, vzeli vrvi in baklje. Ko so prišli do jame, so poklicali Čuka, pa oglasil se jim je zelo globoko doli v jami. Spustili so mu vrv, pa žal, bila je prekratka. Kaj sedaj? Druge niso imeli, da bi to podaljšali. Tako so možakarji odšli domov. Čuk pa je ostal sam v jami v strahu in trepetu in počasi umiral od bolečin in strahu. In prej, ko je bilo zjutraj je za večno zaspal.

Ko so prišli sosedje v jutru z novimi vrvmi, se Čuk v jami na klic ni več oglasil. Spustili so po vrvi enega moža doli, ki je pa našel Čuka že mrzlega. Sedel je na skalnatem pomolu ves trd; namreč, jama

je bila še bolj globoka. Rešitelj ga je privezal za vrh in možakarji so potegnili ven oba. Od takrat se imenuje še danes ta jama Čukova jama.

Strah.

Štupica Anton, III.a

Neko dekle je pripovedovalo pri nas tole:

Ko sem šla pred več leti k adventni spovedi v Sodražico, sem se odpravila od doma ob 3 zjutraj. Ker nisem poznala strahu, sem šla popolnoma sama. Ko sem prišla do Kaprolovega kamnoloma, stoji kar naenkrat poleg mene visok možki oblečen v duhovski talar. Ker je nekoliko svetila luna, sem natančno videla črne pisane gumbe. Toda bil je brez glave. Hodil je tik poleg mene. Nič ni zaostajal in vse do Oberstarjeve hiše me je spremljal. Nisem občutila strahu, a vseeno sem se tresla po vsem životu. Takoj za menoj so prišli v cerkev pokojni g.župnik Traven. Misleč, da sem bolna, ker sem se tako tresla, mi vele, naj stopim prva v spovednico. Tam jim povem, kaj sem videla. Naročili so mi, ako sem tako srčna, naj drugič prikazen obговорim: "Duša, v imenu božjem te vprašam, česa potrebuješ?" Obljubila sem. A od tedaj nisem nikoli več nič videla.

Moja stara mati z Ravnega dolu so se zanočili v Sušjah. Neki kmetici so pomagali spraviti domov koruzo. Bilo je že popolnoma tema, ko so se vračali domov. Ko stopijo iz hiše, je začelo nekaj šumeti. Bolj hitro ko stopajo, bolj šumi. Začno teči. Še bolj šumi. Vsi prestrašeni pridejo domov. Kakor se premaknejo tudi v hiši šumi. Povejo to očetu. "Seveda šumi," pravijo oče, "poglej!" Ker so bili čevlji podkovani, je žebelj pograbil slamo še v Sušjah in zato je, če so bolj tekli, le še bolj šumelo. Tako se človek mnogokrat sam straši. Vsi domači so se jim smejali, mati pa so se kar tresli.

Strah.

Prijatelj Vida, III.a

Mene ni nikoli strah in se strahu nič ne bojim. Samo enkrat me je bilo strah, ko sem bila še majhna. Bilo je kmalu po tistem dnevu, ko smo se naselili v naši novi hiši. Nekega dne sem bila sama v sobi. Imela sem v enem kotu igrače in se tiho igrala. Kmalu pa je začelo pod podom, kjer sem sedela, škripati. Nekaj časa poslušam in se vedno bolj bojim. Ko pa začne škrobati tik pod menoj, začnem vpiti in klicati mamo. Ko priteče mama v sobo, ji povem, kaj je bilo, ona mi pa pove, da je to bila le miška, ki bi rada naredila v podu luknjo in tako prišla v sobo. Takrat nismo imeli še mačke, da bi bila pregnala miško. Zaradi nedolžne miške sem se tako bala!

